

JEZIK

Kaj je jezik?

- ✧ Z jezikom **ubesedujemo** predmetnost okoli sebe.
- ✧ V jeziku **razmišljamo, čustvujemo, si predstavljamo, načrtujemo.**
- ✧ Z njim **navezujemo in ohranjamo stike** z drugimi ljudmi.

- ✧ Z njim sporočamo svojo vednost, prepričanje, sodbo, doživljanje, hotenje ...
- ✧ Z njim razodevamo sebe.
- ✧ Z njim povzročamo spremembe v družbi.
- ✧ Z njim spoznavamo vednost, prepričanje, hotenje, doživljanje drugih.

Jezik je SREDSTVO, s katerim lahko tvorimo besedila ter sprejemamo in razumemo besedila drugih.

**Jezik je temeljno sredstvo
sporazumevanja.**

BESEDNI in NEBESEDNI jezik

BESEDNI JEZIK

Temeljna enota besednega jezika je **BESEDA**.

Besede povezujemo v **višje enote**. → Pri tem upoštevamo določena **pravila**.

Besedni jezik je dogovorjeni sestav **besednih znamenj in pravil** (*za tvorjenje ustnih in pisnih besedil*).

SLOVENSKI JEZIK

Besedni jezik, ki ga govori večina prebivalcev RS je **SLOVENŠČINA**.

Za večino je **materni jezik**, za nekatere pa je **drugi** ali pa **tuji jezik**.

→ **Materni jezik** – jezik, ki se ga **prvega naučimo** in v njem najlažje razmišljamo, čustvujemo, doživljamo, razumemo ...

Dobro obvladanje maternega jezika je pomembno za *vsakega človeka + za razvoj narodne zavesti.*

→ **Drugi jezik/jezik okolja** – slovenščina za pripadnike *obeh narodnih manjšin* v RS, za *Rome* in za *priseljence*.

Poleg maternega jezika se morajo naučiti tudi slovenščino.

Slovenski jezik je v RS **državni** in **uradni** jezik.

DRŽAVNI jezik → celotno Slovenijo
predstavlja kot samostojno državo.

Uporabljajo ga državni organi, jezik himne ...

URADNI jezik → jezik uradovanja, javnih
napisov, množičnih občil, šolstva ...

Še 2 uradna jezika na območjih narodnih manjšin.

SOCIALNE ZVRSTI SLOVENSKEGA JEZIKA

**prostorsko in družbeno
pogojene različice jezika**

Socialne zvrsti slovenskega jezika

knjižna

zvrst

zborni
jezik

knjižni
pogovorni
jezik

neknjižna

zvrst

prostorske

narečja
pokrajinski
pogovorni
jezik

interesne

sleng
žargon
argo

✧ **KNJIŽNI JEZIK** → je skupen za vse Slovence, nihče ga ne govori od otroštva, ampak smo se ga vsi **naučili**.

2 različici: - **zborni** jezik

- **knjižni pogovorni** jezik

ZBORNI jezik je **natančno predpisana** različica knjižnega jezika.

Predvsem ga **pišemo/beremo**.

Govorimo ga, ko **nastopamo v javnosti**.

KNJIŽNI POGOVORNI jezik je
sproščena različica zbornega jezika.
Razlike so predvsem v izgovoru besed.
Uporabljamo ga **samo pri govorjenju**, pri
nepripravljenih (po)govorih.

✧ **NEKNJIŽNA zvrst** → ne pišemo, uporabljamo samo pri **pogovorih**, na posameznih delih ozemlja ali v določenih skupinah.

PROSTORSKE zvrsti jezika:

→ **Narečja**

Slovenščina ima okoli **50** narečij, povezujejo se v **sedem** narečnih skupin: *koroško, primorsko, rovtarsko, gorenjsko, dolenjsko, štajersko, panonsko*

Slovenske narečne skupine

!!! Narečja ne uporablja le kmečko prebivalstvo, ampak je v ustreznih okoliščinah vsi govorci.

→ Pokrajinski pogovorni jeziki – jezik, ki ga govorijo v *večjih prostorskih enotah Slovenije, vezanih na večja središča.* Uporablja se pri vsakdanjih pogovorih ljudi z iste pokrajine.

INTERESNE zvrsti jezika so tiste **jezikovne različice**, ki jih govorijo ljudje s skupinah, ki nastanejo zaradi **podobnih interesov**.

→ **Sleng** je jezik ljudi **iste starosti**.

Znan je mladostniški sleng.

Veliko tujih besed, hitro se spreminja ...

→ **Žargon** je jezik ljudi **istega poklica, dela ali konjička.**

Žargon avtomehanikov, zdravnikov, vojakov, šivilj ipd.

→ **Argo** je jezik **skrivnih združb**, zaprtih skupin na robu družbe (narkomani, zvodniki ...)